

Skolevæsen, til den lærde Skole og til Folkeskolen. I Rigsdagen synes det, at den gammeldags Opfattelse af Skolens Formaal i det væsentlige har sejret i den Opfattelse, at Skolens Opgave er at føre fremad til højere og højere Eksamener, til flere og flere Fag, særlig til flere og flere Sprog, overhovedet til en større og større Kundskabsmængde, altsaa frem ad den Vej, som man hidtil har fulgt i vore Realskoler og Latinskoler, om end paa en bedre Maade. I Rigsdagen forlader man nu den Opfattelse, Flertallet hidtil har haft, at man udeu Hensyn til Fageksaminer og fremmede Sprog bør lade Folkets Børn, ogsaa de begavede, opdrages gennem Folkeskolen, medens man siden i den modne Alder kan hjælpe dem gennem et eller et Par Kursus i Folkehøjskolen til at udvikle de Evner, de i Mellemtiden have faaet opøvet i det praktiske Liv. Det forlader man nu som Skolens Ideal og gaar over til det gamle Ideal, at Dannelsen naas bedst ved, at Børn gaa i Skole fra Begyndelsen af den skolepligtige Alder op til det 18de Aar. Det er blevet sagt i en Diskussion, som jeg i Foraaret havde med det ærede Medlem for Frederiksberg ved Skolemødet i Varde, at det virkelig ogsaa maatte være Idealet, hvis det var muligt, at alle Mennesker, saa vidt de havde Evner dertil, naaede frem til Studentereksamen i 18 Aars Alderen. Saa kunde de derefter tage fat i det praktiske Liv og bestemme, om de vilde være Tømmermænd, Landboere eller hvad andet de vilde være. Ja, det er et Ideal, men ganske vist et, som jeg ikke tror tidligere har været Folketingets Ideal med Hensyn til vor Skoleordning. og jeg tilstaar frit, at det ikke er mit Ideal. Jeg tror for det første, at det er et ganske umuligt Ideal, jeg tror slet ikke, at Staten vilde kunne overkomme at naa det; det vilde overstige alle vore økonomiske Kræfter. Men for det andet, hvis man naaede det, vilde jeg for min Del betragte det som en Landsulykke, idet jeg vil tro, at vi paa den Maade vilde faa vort Folk ganske afvænt med det virkelige Livs Arbejde og faa Ungdommen vænnet til at leve i et saadant litterært Liv, som man føres ind i gennem en lang og uafbrudt Skoletid, hvor man saa godt som udelukkende har syslet med Bøger. Men naar man nu gaar over til det ny Ideal, naar man i Stedet for den Ungdomsskole, vi nu have i Folkehøjskolen, som er bestemt for den virkelige Ungdom, for dem, der ere naaede op over 18—19 Aars Alderen, sætter en „Ungdomsskole“ for Drengene indtil

op mod 18 Aars Alderen, er det en Sejr for den gammeldags Skolebetragtning, som lever baade hos Højre, Socialdemokrater og Mændene fra 1870. At det har sejret her i *Rigsdagen*, naar dette Forslag gennemføres, er jo sikkert. Hvordan det kan gaa ude i *Livet*, er noget andet, og der er mange, jeg har talt med i disse Dage, som have sagt: Det er ganske rigtigt, at Lovforslaget gaar i den splittergale Retning, men ude i Landet, i *Livet* selv, vil det ingen Indflydelse faa, for der vil det gaa alligevel i samme Spor som hidtil. Ja, jeg hører ogsaa til dem, der tro, at *Livet* gaar sin Gang nogenlunde uafhængigt af, hvad vi gøre her inde i *Rigsdagen* — nogenlunde. Dette har i mange Tilfælde været mig en stor Trøst. Jeg har f. Eks. været overmaade glad ved, at i den Tid, da alt stod stille her inde, i Provisorieaarene, i den usalige Kamp, vi den Gang maatte føre, gik alt dog frem ude i *Livet* paa mangfoldige Omraader. Det er netop den Tid, der har været en af de store Fremskridtstider for vort Folk ude i *Livet*. Men uagtet jeg mener, at det, der sker her paa *Rigsdagen*, ikke er aldeles afgørende for, hvad der sker omkring i *Livet*, har jeg dog ikke saa ringe Tanker om, hvad Lovgivningsmagten udfører, at jeg skulde mene, at det ikke har noget som helst at betyde. Naar det danske Folks Lovgivningsmagt vedtager en Skoleordning, der opstiller det Ideal, at alle begavede Børn saa vidt muligt — det er ikke mig, der har ført det om Begavelsen ind i Debatten, De kunne finde det de Snese Gange i Lovforslagets Motiver — skulle føres til at løbe hele denne Skolerække til Ende, saa tror jeg, at det efterhaanden vil virke ude i Befolkningen, om end kun lidt efter lidt. I længere Tid vil det ikke mærkes syndeligt, men lidt efter lidt vil det blive saaledes, hvis Planen virkelig gennemføres, at disse højere Skoler med deres Formaal blive det danske Folks egentlige Ideal af en Skole. Det er jo ikke saa underligt, at det vil gaa den Vej. Thi ad den Vej gaar det allerede nu uden vor Hjælp. I de senere Aar har der jo været en meget stærk Tilbøjelighed til at sende Børnene gennem Realskolerne og Latinskolerne. Denne Tilbøjelighed behøve vi ikke at hjælpe frem ved at stille i Udsigt, at Staten vil støtte den. Den er stærk nok i sig selv. Men naar Staten stiller det i Udsigt, vil det bidrage til, at denne Lyst vokser og vokser bestandig. Derfor kan jeg kun hilse det her foreslaaede med Beklagelse. Jeg har hørt til dem, som op-